

د نړۍ د وتلو رسنیو او ورځپاڼو پیژندنه (۱۴) CNN

د سي ان ان کبېلي خبري شبکه CNN

Cable News Network

په اټلانتا کې د سي ان ان مرکزي دفتر

زموږ په عصر کې د رسنیو تنوع او د هغه خلاقه قدرت داسې یوه اهمه ځانګړتیا تمثیلوي، چې د انساني ژوندانه پر ټولو اړخو باندې یې خپل اثر ایښي دی. نن څوک په ډېره آساني سره کولای سي په هره برخه کې د رسنیو حضور؛ د خبرو، اطلاعاتو، سیاست، فرهنگ، هنر او د شخصي مسئلو څخه را نیولې بیا تر ملي او نړۍ والو مسائلو پورې، په خپل ژوند کې حس کړي. کوم تأثیرات چې د رسنیو لخوا په انسانانو کې پاتې کېږي نو هغه ددې باعث سوي دي چې دغه خبري نهادونه یو دم د یوې قدرتمندې وسیلې په توګه د مهاجمو دولتو او اشخاصو په لاس کې ولوېږي، خاصاً غربي هیوادونه او د هغوی په سر کې امریکه چې غواړي نړۍ د جهاني کېدو په نامه د امریکایي کېدو خواته تېل وې او د پوځي اېو د ځای پر ځای کېدو سره یو ځای د همدې وسیلې څخه هم د یوه پوځي ځواک په حیث د ټولې نړۍ د تسلط د پاره کار واخلي.

په دې برخه کې سي ان ان (Cable News Network - CNN) د امریکا خبري ټلوېزوني شبکه چې، د نورو خبري او اطلاعاتي رسنیو تر څنګ د یوې اثر ناکه او خورا مهمې خبري شبکې په توګه د امریکا د دولت د لویې غوښتنې او هژمونیکې اهدافو د تحقق د پاره په نړۍ والو سطحه ځان را مینځته کړی دی، خورا لوی نقش لوبوي.

دسي ان ان د کبېلي خبري شبکه د مشهور امریکایي تجار Ted Turner د ترنر لخوا په ۱۹۸۰ کې تاسیس سوه. سي ان ان لومړنۍ ټلوېزوني شبکه وه چې ۲۴ ساعته یې بلا ناغه ځان د خبرو و خبرېدو ته مختصه کړی او په همدې حوزه کې یې خپل په فعالیت شروع و کړ.

په کال ۱۹۹۶ کې د CNN ټلوېزوني شبکه، دمیدیا او رسنیو افسانوي شرکت امریکن آن لاین (American On Line) چې د امریکا د انټرنیټي خبرو د عرضې تر ټولو لویه شبکه ده او د یهودي ټایم وارنر Time Warner شرکت یې مالک دی، رانیول سوه او په دې توګه سي ان ان هم په دغه څو سوه میلیارډي او غولپیکره شرکت کې ځان مدغمه کړ.

CNN نن د ۳۳۰۰ په شاوخوا کې کارمندان لري چې څو سوه آزاد خبریالان هم په دغه شمېره کې اضافه کېږي. د سي ان ان CNN مرکزي دفتر د اټلانتا، جورجیا کې واقع دی. خو په واشنگټن، لندن او هانګ کانګ کې هم د برنامو د جوړېدو امکانات لري. د امریکا څخه دباندې د نړۍ په ۲۱ هیوادو او هم د واشنگټن او اټلانتا څخه علاوه پخپله د امریکا په نهو ایالاتو کې دفترونه لري.

CNN د پیسو د پیدا کېدو دوي عمده منبع لري چې یوه یې په کبېل کې د ګډون وجه ده چې د هر ګډون کونکي څخه یې تر لاسه کوي او بله یې د تبلیغاتو او اعلانو د لارې. په هغه احصایه کې چې خپره سوېده د سي ان ان کبېلي خبري شبکه په ټوله امریکا کې د ۹۳ میلیونه کورنیو او د نړۍ په ۲۱۲ هیوادونو کې نیژدې ۸۰۰ میلیونه تنه وهغې ته لاس رسې لري او همدغه لوی رقم سي ان ان د اروپایي سیالو شبکو لکه سکای نیوز او بي بي سي څخه مخکې کوي. دغه شبکه په امریکا کې د فاکس نیوز نه وروسته چې هغه هم د یهودانو په لاس کې ده، دوهمه لویه کبېلي خبري شبکه ده چې زیات لیدونکي لري.

ددې سره سره سي ان ان چې ونورو څو اړخیزه شبکو ته ځان غزولی او پراختیا یې کړېده، د ویديويي خبر و عمده دخرڅلاو بزنس یې تر ۶ زیاتو آژانسو پورېاندې رسولی دی. دغه کار ښيي چې امریکا ددې رسنی لخوا

د پاڼو شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولی

څخه هم خپل فرهنگ او خپل نړۍ وال هدفونه تبليغوي، او هم د خبرو په تجارتي حوزې کې څوڼه يوه گټندويه منبع ده .

په امريکا کې د نورو ټلويزوني شبکو تر څنګ په مجموع کې پنځه عمده او لويې ټلويزوني شبکې يعنې (سي بي ايس (C.B.S) ، ان بي سي (N.B.C) ، اي بي سي (A.B.C) ، سي اين اين (C.N.N) ، او فاکس نيوز FOX (NEWS) دي چې بلا ناغه خپلې خبرونې کوي . د دغه ټلويزوني شبکو په عملياتي برخه کې يو عمده د پام وړ ټکي دادئ چې ددې سره سره چې دغه شبکې يو پراخ او جلا اداري سيستم لري خو پر دې مجموعي باندې يو واحد تفکر حاکم دئ . دغه واحد تفکر چې هماغه د لويو سرمايه دارانو گټې او د ليبرالي سيستم دفاع ده ددې سبب گرځي چې په خورا ظرافت او کيفيت سره د خپلې خوښې مفاهيم يک په يکه، خو په بېلا بېلو ډولونو خپلو ميليوني مخاطبينو ته ورسوي.

څو کاله پخوا د امريکا نامتو تيوريست او فيلسوف آلوين ټافلر (Alvin Toffler) د رسنيو د نقش او په راتلونکي کې د هغه د روحي عملياتو پر جريان باندې ويلي وه ، چې د راتلونکو جگړو نوي عرصه به ډله ايزه رسنۍ جوړوي او دا رسنۍ دي چې تر جنګي تسليحاتو او مرميو به زيات مرګونې وي . البته دا يوازې ټافلر نه وو چې داسې څه يې ويلي وه ، نن ټوله کارپوهان د رسنيو د حياتي نقش پر اهميت باندې آگاهه دي . په متحده ايالاتو کې د رسنيو مهمه او اصلي وظيفه داده چې په خپرونو کې خپله معني او مفهوم ځای کړي . مور ولېدل چې هم د خليج په جگړه کې، هم د سپټامبر د يوولسمې د چاودنو په جريان کې، او هم د امريکا د جمهوري رياست انتخاباتو او ، د افغانستان او د عراق د جگړو په دوران کې او .... دا رسنۍ وې چې د عامه افکارو په تشکل او د دولت د اهدافو پرمخ بېولو کې يې لومړنۍ دنده و لوبول او د يوه تر ټولو قدرتمنده اهرم په حيث يې ځان بنسکاره کړ . سي ان ان هم په دغه مواردو کې خپل کردار په خورا مسلکي مهارت سره اداء کړی دئ .

په ۱۹۹۱ کال کې کله چې امريکېز د خليج جگړه پيل کړه نو سي ان ان CNN د لومړي ځل دپاره ځان په ټوله نړۍ کې ددې جگړې د پېښو او د خبرو و انعکاس ته وقف کړ . دغه جگړه د سي ان ان د خبري شبکې د شهرت د پاره تر ټولو د عطف يوه نکتې و گرځېدله چې ددې ويډيو گيمې جگړې په پوښښ سره يې ځان په ټوله نړۍ کې مطرح کړ . خو هم سي ان ان او هم نوري خبري شبکو د امريکا د اهدافو د تحقق د پاره تبليغاتي وسيلې وې او زياتره يې پر دې ټکي زور اچاوه څو د امريکا و دغه جگړې ته مشروعيت ورکړي . ددغې جگړې جريان د آغازه څخه بيا تر انجامه پورې د يوه سينمايي فلم په حيث و نړۍ والو ته وښودل سو، سي ان ان پر ځای ددې چې د جگړې د واقعاتو په خپرولو ځان مصروف کړي نو درګرده يې د امريکا دپوځ پر ټکنالوجيکي وړتيا او د موډرنه جگړې پر دقت باندې تاکيد کاوه او په همدې ارتباط به يې د جگړې عملياتي تصويرونه تا و بالا کول . اصولاً په رسنيو او ټلويزون کې ددغه شاني تسليحاتي مانورو ننداره او د هغوی فوق العاده دقت او بې درکه چټکتيا طبعاً پر ليدونکو باندې زيات رواني تاثير کوي . په دغه شاني کار زار کې اصلي هدف داوي چې دورانيو او مصيبتونو تصويرونه پټ و ساتل سي او د انسانانو د د مرګ ژوبلې پر بهير باندې پرده وغورځول سي . دنړۍ زيات صاحب نظرانو دخليج په جگړه کې د سي ان ان دغه شاني کردار بلکل د پښتاکون د ډيکتو تبليغاتي برخه وبلل او د هغه څخه يې د ملاتړ په حيث و ارزوه.

سي ان ان د خبري شبکو په کتار کې لومړنۍ شبکه وه چې د سپټامبر د يولسمې تيوريستي حملې صحني يې په يوه پراخه کچه مخابره کړې . جالبه خو لا دا چې د سي ان ان په گڼون د امريکا څو نوري خبري شبکې ددې پېښې ترمنځه لا خپل خبريالان د نړۍ وال تجارت د دوگونو تعمير په شاو خوا کې ځای په ځای کړي وه په هغه وخت کې دغه شک او ډير نور داسې شکمن موارد را پورته سوه چې ددې حادثې تر شا يې نوري پټې دسيسي او لاسونه په گوته کول چې ډېر داسې څه لا تر اوسه هماغسې په ابهام کې پاتې دي.

همدا رنگه په امريکا کې د جمهوري رياست د پاره انتخابات يو ټولنيز ماهيت لري چې د يوه فرهنگي سنت په بطن کې شکل نيسي . و يوې ستراتيژيکي فضا ته شکل ورکول او د اذهانو په راجلبولو کې هغه څه چې د جمهوري رياست و انتخاباتو ته ولسي رنگ ورکوي ، هغه د رسنيو خورا حساس او تعيينونکي نقش دئ . د امريکا په حاکم ليبرالي فرهنگ کې رسنۍ يو ځانگړی ځای لري . د سي ان ان ټلويزوني شبکه هم د امريکا د جمهوري رياست په انتخاباتو کې د يوې موډرنې پروپاگندي وسيلې په حيث ځان و ميدان ته را و ايست او د تبليغاتي پلوه يې ځان يوه ډېره گټندويه منبعه وگرځول . هغه مالي مرستې چې اوباما او کلينتن د انتخاباتو د پاره را ټولي کړې وې ، هغه يې يو دم پر خپلو ټلويزوني پروگرامو ولگولې چې د يوه سره د سي ان ان د مالکانو و جيو ته ننوتلې .

د پاڼو شمېره: له ۲ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
د ليکنې د ليکنيزې بڼې پاڼوالې د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له را ليرولو مخکې په خبر و لولئ

مآخذونه :

<http://www.cnn.com/>

<http://en.wikipedia.org/wiki/CNN>

http://en.wikipedia.org/wiki/Ted_Turner

<http://www.alvintoffler.net/>

پای

د پانو شمیره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
: دلپکني د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خبر و لولئ